

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
Att: Laila Berge og Kirsten Grebstad

Deres ref:

Vår ref: OBY

12.8.2024

Høringsinnspill til endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM) om modenhetsvurderinger mm

Norsk Industri viser til Energidepartementets («departementet») høring av endringer i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM-forskriften) om modenhetsvurderinger mm av 7. mai 2024, med høringsfrist 7. august 2024. Vi takker for muligheten til å komme med innspill.

Norsk Industri representerer blant annet kraftforedlende industri i Norge. Industrien og industriens prosjekter har behov for tilknytning til nettet under forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår. Det vises til at mange industrivirksomheter nå arbeider med prosjekter som skal bidra til kutt i CO₂-utslipp i årene framover, prosjekter som krever økt nettkapasitet pga økt elektrisitetsforbruk.

Tilknytningsprosessen og tidsbruken for å realisere økt nettkapasitet påvirker i stor grad framdriften i prosjektutviklingen. Flere industrielle klimaprojekter kunne lettere blitt realisert og hatt en raskere framdrift dersom tilgjengeligheten av nettkapasitet hadde være bedre. Nettilknytning er av den grunn en stadig viktigere rammebetingelse.

Modenhetsvurderingene og -kriteriene i forskriften som nå er på høring foreslår krav prosjekter må oppfylle ved igangsetting og i oppfølgingen av tilknytningsprosessen for nettkapasitet. Norsk Industri understreker at det er viktig at myndighetene og nettselskapene prioriterer tiltak for å korte ned den samlede tidsbruken og skape mer forutsigbarhet for tilknytningsprosessen.

Vi gir under våre kommentarer til de ulike temaene og forslagene som inngår i høringen av forskriften.

Krav til modenhetsvurderinger

Norsk Industri mener at modenhetsvurdering av prosjekter som ønsker nettilknytning er helt nødvendig. Vi støtter at modenhetskriterier forskriftsfestes, og departementets formål med forslaget, dvs legge til rette for prioritering av gjennomførbare fremfor urealistiske prosjekter.

Norsk Industri støtter departementets prioritering av eksisterende virksomhet ved like vurderinger av modenhet og framdrift, men det bør presiseres ytterligere hvordan denne prioriteringen skal gjennomføres og vurderes av nettselskapet for å unngå skjønsmessige vurderinger. Det er viktig at prosjekter for eksisterende virksomhet med lang ledetid ikke diskrimineres i forhold til mindre prosjekter med

kortere ledetider. Norsk Industri vil samtidig understreke at en slik prioritering av eksisterende virksomhet ikke vil være til hinder for at ny industri kan lykkes og oppnå nettilknytning, om enn eventuelt noe senere enn uten en slik prioritering.

Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?

Departementet ber om innspill på forslaget om at overliggende nettselskap skal gjennomføre modenhetsvurderingene, inkludert forslaget til terskelverdier (30 MW og 100 MW). For industrien er det viktig at modenhetsvurderingene er mest mulig like på tvers av nettselskap, dvs kriteriene legger til rette for en mest mulig lik praksis i Norge. Det bør åpnes for minst mulig bruk av skjønn fra nettselskapenes side. For eksempel er klimatiltak i industrien av nasjonal interesse, og regelverket må sikre at slike satsinger ikke avhenger av regionale nettselskapers lokale vurderinger. Vi mener derfor at terskelverdiene for når overliggende nettselskap, og da særlig Statnett, skal gjennomføre modenhetsvurderingen, heller bør være «lavere» enn «høyere» sammenlignet med departementets forslag. Det bør være dialog mellom prosjekt og nettselskap som skal utføre modenhetsvurderingen, men tilknyttet selskap bør ha ansvar for framdrift og være kontaktpunkt. Det er for øvrig viktig at nettkunde, tilknyttet nettselskap og eventuelt overliggende nettselskap holder hverandre løpende orientert om forhold som er relevant for tilknytningsprosessen. Det bør legges til rette for at selskaper med mindre nettvirksomhet kan få eiere av overliggende nett til å utføre denne modenhetsvurderingen for alle prosjekter, uavhengig av størrelse.

Minimumskriterier i modenhetsvurderingen

Departementet foreslår seks minimumskriterier som alle nettselskapene skal inkludere i sin modenhetsvurdering, men åpner for at nettselskapene kan ha supplerende kriterier dersom de ønsker det. Norsk Industri støtter de foreslåtte kriteriene, men er imot at nettselskaper skal kunne ha supplerende kriterier. Dersom dette likevel gjennomføres, bør RME godkjenne slike kriterier for å sikre at de er objektive og ikke-diskriminerende, og unngå usaklig forskjellsbehandling mellom sammenlignbare prosjekter på tvers av nettselskap og landsdeler.

Departementet skriver at det «er nettselskapene som fastsetter hvilke krav som gjelder for at aktørene anses å oppfylle kriteriene, men alle krav skal være kjent på forhånd og være enkelt tilgjengelig i skriftlig form. Kriteriene og kravene skal være basert på objektive og ikke-diskriminerende prinsipper» og videre at det er en fordel dersom nettselskapene etterstreber en felles metodikk og praksis for modenhetsvurderinger. Selv om det er en forutsetning at kravene skal være kjent på forhånd og basert på objektive og ikke-diskriminerende prinsipper, mener vi at beskrivelsen åpner for potensielt store forskjeller mellom nettselskap, i strid med det vi oppfatter at er departementets intensjon. Norsk Industri mener det må være krav til at nettselskapene følger en felles metodikk og praksis for modenhetsvurderinger.

Vi oppfatter at departementet åpner for at modenhetsvurderingene og dermed kravene kan være tilpasset prosjektets størrelse og kompleksitet, for eksempel ved at det stilles strengere krav til fremdriftsplanen for store prosjekter enn for små, så lenge differensieringen er objektiv og ikke-diskriminerende. Fremdriftsplanen til et stort prosjekt, som typisk tar lenger tid å realisere, vil etter Norsk Industris syn naturlig strekke seg over flere år og dermed inneha flere milepæler enn fremdriftsplanen til et mindre prosjekt som er raskere å realisere. Et større og gjerne komplisert prosjekt vil normalt også omfatte flere risikable elementer i fremdriftsplanen som bør hensyntas uten negative konsekvenser for nettilknytningsprosessen. Et større prosjekt tar også ofte beslutninger tidlig i prosjektfasen som innebærer betydelig ressursbruk og hvor det vil være av stor

betydning å ha forutsigbarhet om vilkår inklusiv framdriften til nettilknytningen videre i prosjektutviklingen.

Om kriteriet tidspunkt for bruk av kapasitet, skriver departementet at «For kapasitetsbehov som ligger langt eller svært langt fram i tid, og som kan vente på nye nettanlegg, kan det være aktuelt for nettselskapet å ikke reservere kapasiteten, men henvise aktøren til en kapasitetskø.» Dette kan gi en uakseptabel økt risiko for store og komplekse prosjekter til fordel for enkle og raske prosjekter, som kan framstå som en diskriminering av større prosjekter. Ved å bli plassert i kapasitetskø vil aktøren bak «det komplekse prosjektet» ikke nødvendigvis vite hvilke tiltak i nettet som er nødvendig for å gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig, og når kapasitet kan reserveres/tilknytning oppnås. En viktig forutsetning for at forslaget om å bli plassert i kapasitetskø kan være akseptabelt, er derfor at nettselskapet umiddelbart identifiserer og starter å planlegge tiltak som vil gjøre tilknytningen driftsmessig forsvarlig, slik at aktøren bak «det komplekse prosjektet» får en realistisk tidsplan for nettilknytning å forholde seg til.

Om kriteriet forpliktende fremdriftsplan skriver departementet at «I de tilfeller hvor fremdriften er avhengig av andre enn aktøren selv, for eksempel offentlige myndigheter, nettselskap eller andre, vil fremdriftsplanen nødvendigvis måtte bygge på realistiske antakelser om forventet tidsbruk hos disse.» Vi bemerker at dette vil være tilfelle for de aller fleste prosjekter av en viss størrelse og som for eksempel krever en oppgradering av nettet. Samtidig skriver departementet at «aktøren selv må være ansvarlig for, og må bære risikoen for, forhold som faller utenfor nettselskapets ansvar», og dermed at for eksempel lang behandlingstid hos myndighetene som aktøren ikke tok tilstrekkelig høyde for i sin fremdriftsplan skal gi grunn til å trekke tilbake reservert kapasitet/køplass. Vi mener dette er urimelig, se under. Vi støtter imidlertid departementets vurdering av at det er naturlig at fremdriftsplanen blir mer presis og detaljert etter hvert som prosjektene utvikler seg.

Under merknader til ny § 3-4 bokstav d) skriver departementet at «For aktører som skal tilknyttes i et anlegg som faller inn under reglene for anleggsbidrag, er villighet til å inngå avtale om betaling av henholdsvis utredningskostnader og/eller anleggsbidrag et krav.» Vi er enige i dette, men påpeker at det vil være urimelig å kreve at slik avtale allerede er inngått for at et prosjekt skal kvalifisere som moden for reservasjon/køplass. Dette kan derimot være aktuelt ved nettselskapets oppfølging av aktørens fremdrift som er nødvendig for å opprettholde reservasjon/køplass. Vi oppfatter at det er departementets intensjon. Vi vil legge til at slike avtaler bør gjelde både for anleggsbidrag og andel kostnader knyttet til kundespesifikke anlegg, der det er relevant.

Reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø, og tilbaketrekning

Departementet foreslår at (vår understrekning) «Ved vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenheitskriteriene på grunn av forhold som de relevante nettselskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for eller må bære risikoen for, skal nettselskapene trekke tilbake reservert kapasitet eller fjerne aktøren fra tildelt plass i kapasitetskøen.» Departementet legger som utgangspunkt til grunn at aktøren selv må være ansvarlig for, og bære risikoen for, forhold som faller utenfor nettselskapets ansvar.

Norsk Industri mener denne bestemmelsen er klart urimelig, og foreslår at første understrekning erstattes med «aktøren bak forespørselen». Utover departementets egne vurderinger, mener vi at forsinket og lang tidsbruk for myndighetenes konsesjonsbehandling utover hva som rimelig kunne forventes, er risiko som

aktøren bak forespørselen ikke kan bære, og at reservasjon om kapasitet må forlenges tilsvarende.

Norsk Industri vil videre understreke at nettselskapenes vesentlighetsvurdering vil være viktig. Nettselskapene må derfor legge rimelige vurderinger til grunn i sin vesentlighetsvurdering av forhold som aktøren har ansvar for. Departementet bør klargjøre disse, for eksempel elementer som er relevante for industriprosjekter.

Om overgangen fra kapasitetskø til reservert kapasitet skriver departementet at «Aktører som har betalt sin forholdsmessige andel av utredningskostnader, vil ha en berettiget forventning om å kunne få reservere kapasitet når nettselskapet har kommet langt nok i planleggingen av nye nettanlegg, så framt aktørens prosjekt har hatt tilstrekkelig framdrift» Vi støtter dette, og mener at en aktør med et modent prosjekt som har vært med å dekke utredningskostnader bør få en *fortrinnsrett* til å reservere kapasitet i det planlagte nettet, slik vi oppfatter at Statnett allerede praktiserer.

RME foreslo i sin anbefaling til departementet å innføre en særskilt klagefrist på tre uker ved tilbaketrekning av reservasjon/køplass, samt at aktøren som mister sin reservasjon eller plass i køen for hele eller deler av den etterspurte kapasiteten i praksis skulle beholde kapasiteten til klagefristen var utløpt eller endelig vedtak var fattet av RME eller Energiklagenemnda. Departementet tilbakeviser RMEs forslag og skriver at de ikke ser behov for å innføre en særskilt klagefrist eller praksis for dette. Norsk Industri er uenig i dette, og det bør etter vårt syn etableres en effektiv mekanisme som håndterer uenighet om nettkapasiteten mellom nettkunde og nettselskap. Norsk Industri støtter derfor RMEs forslag at dette tas inn i forskriften.

Andre innspill til forslaget

Oppnådd *modenhetsdato* vil være bestemmende for en aktørs reservasjon av nettkapasitet eller plassering i kapasitetskø. Departementet foreslår at dato for ferdig modenhetsvurdering hos det tilknyttende nettselskapet, og ikke dato for innsendt tilstrekkelig dokumentasjon på modenhet til nettselskapet, skal legges til grunn for modenhetsdatoen. Norsk Industri er uenig. Vi mener at det bør være tidspunkt for når tilstrekkelig søknad og dokumentasjon er innsendt som bestemmer prosjektets modenhetsdato. Departementet bør også fastsette en frist for nettselskapene å ta stilling til om innsendt dokumentasjon er tilstrekkelig.

Departementet legger til grunn at nettselskapet *først* gjør en modenhetsvurdering, og deretter vurderer om tilknytningen er driftsmessig forsvarlig (en såkalt DF-vurdering). Norsk Industri er uenig med departementet og mener derfor at DF-vurderingen bør gjøres først. Aktøren bør selv kunne bestemme om en kun søker om DF-vurdering først eller om en ønsker å søke om DF vurdering og mondenhetsvurdering samtidig. Departementets forslag om at aktøren først skal søke om modenhetsvurdering vil kreve at aktøren må starte prosjektutvikling med en betydelig ressursbruk før en får avklart om tilgjengeligheten av nettkapasitet. Departementet vil derfor kunne bidra til unødvendig ressursbruk hos aktørene dersom departementets forslag gjennomføres.

Et nettselskaps tilknytningsplikt inkluderer etter departementets vurdering å be om reservasjon av kapasitet i overliggende, og eventuelt tilgrensende, nett for modne kunder. Vi ser behov for å tydeliggjøre prosessen på dette punktet, der målet må være en sømløs prosess for nettkunden.

Departementet har i § 3-5 beskrevet overgangsregel for modenhetsvurdering, inkludert en tidsfrist for aktørene på seks måneder fra ikrafttredelsen av de foreslåtte endringene i NEM-forskriften til å sende inn dokumentasjon på at aktøren oppfyller modenhetskriteriene. Vi mener fristen bør endres til *seks måneder etter at nettselskapene har bedt sine kunder om dokumentasjon når forskriftsendringen er trådt i kraft*. Praktiseringen av denne overgangsregelen vil kunne kreve betydelig ressursbruk både hos nettkunder og nettselskaper. Det er derfor viktig at denne overgangsregelen praktiseres rasjonelt og smidig fra nettselskapet.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Ole Børge Yttredal
Sign